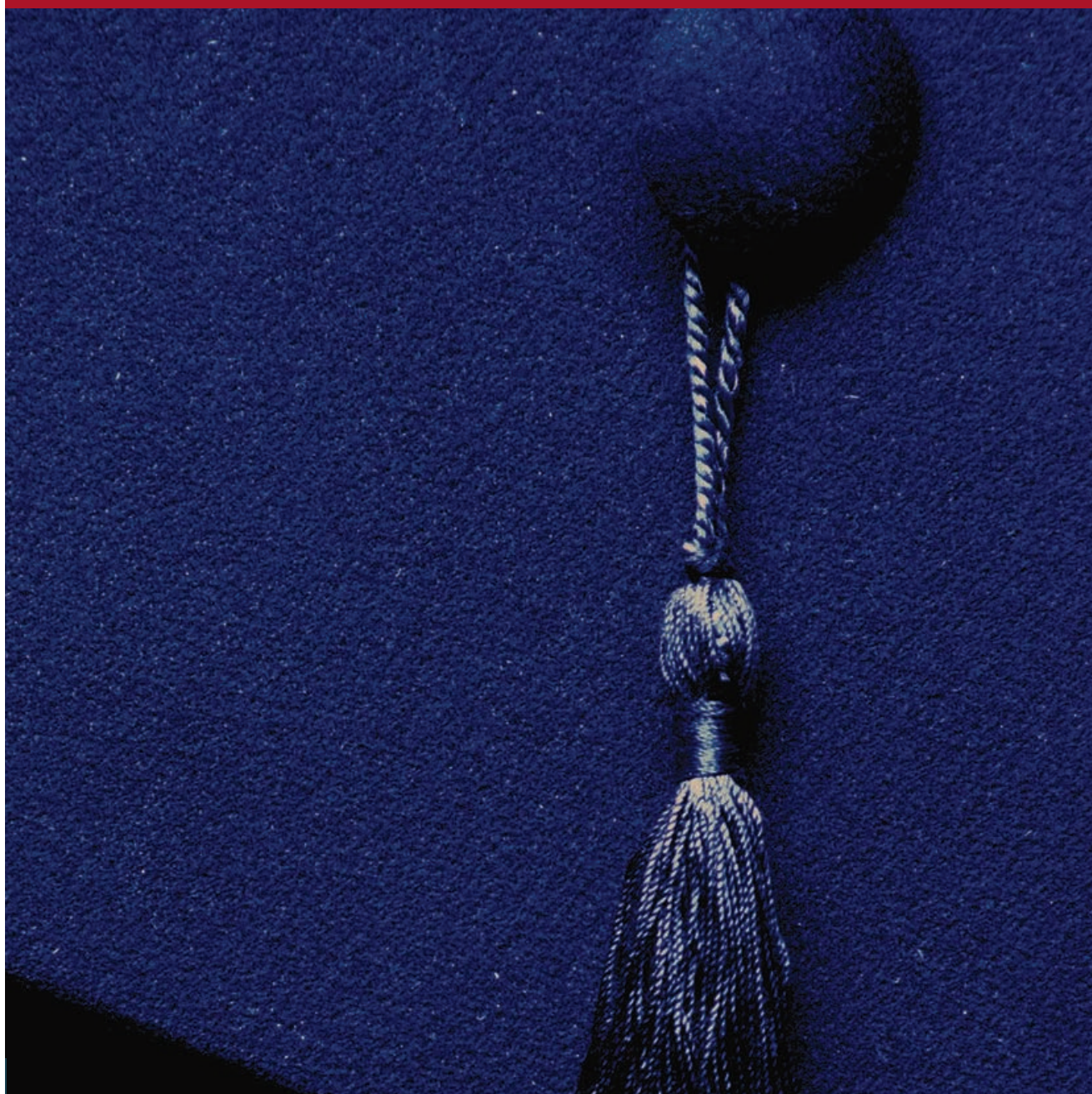

Nacionalna zaklada za znanost,
visoko školstvo i tehnološki razvoj
Republike Hrvatske

Doktorski studiji

Doktorski studiji

Rijeka, rujan 2006.

Razvoj i evaluacija u zajednici utemeljene prevencije i rehabilitacije

Prof. dr. sc. Josipa Bašić

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Uvod

Poslijediplomski doktorski studij razvijen unutar projekta dokorskog studija **“Razvoj i evaluacija u zajednici utemeljene prevencije i rehabilitacije”** u predloženom nazivu **“Prevenicijska znanost i studij invaliditeta”** temelji se na suvremenim znanstvenim spoznajama promocije zdravlja, prevencije mentalnih i ponašajnih poremećaja, prevencije kriminaliteta i drugih rizičnih ponašanja djece i mladih te na multidisciplinarnom pristupu invaliditetu i promijenjenom poimanju invaliditeta. Riječ je o interdisciplinarnom studiju koji se temelji na: društvenim znanostima, biomedicini i zdravstvu, humanističkim znanostima te posebno interdisciplinarnom znanstvenom području.

Strategija ovog poslijediplomskog studija razvijena je na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji s mnogim domaćim i inozemnim znanstvenicima sa sveučilišta, centara, instituta i zavoda iz Europe, SAD-a i Kanade, koji su je i prihvatili.

Fakultet ima tradiciju organizacije poslijediplomskih studija od 1980 godine. Pravilnikom za posljednji poslijediplomski studij reguliran je i doktorski studij koji traje tri godine i izvodi se nakon dvogodišnjeg magistarskog studija kao treća godina dokorskog studija. Ovaj prijedlog dokorskog studija u cijelosti je prihvatio uvjete Bolonjskog procesa i provodit će se kao cjeloviti poslijediplomski znanstveni doktorski studij. Daljnja strategija razvoja poslijediplomskih studija na **Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu** jesu poslijediplomski studiji organizirani kao cjeloživotno obrazovanje te su predložena i prihvaćena dva poslijediplomska stručna/specijalistička programa.

Poslijediplomski doktorski studij Prevenicijska znanost i studij invaliditeta programski je organiziran u dva smjera: (1) Prevencija mentalnih i ponašajnih poremećaja i promocija mentalnog zdravlja i (2) Studij invaliditeta. Studij se odvija i na hrvatskom i na engleskom jeziku (za određene kolegije). U izvođenju studija na oba smjera sudjeluje oko 40 nastavnika, od toga 10 suradnika iz inozemstva. Za znanstveno istraživački rad predviđeno je ukupno 13 znanstveno-istraživačkih projekata od čega 5 projekata s inozemnih sveučilišta.

Projekt dokorskog studija predstavljen je izabranim skupinama znanstvenika i stručnjaka koji uključuje znanstvene, sveučilišne–domaće i inozemne do vladinih predstavnika. Nakon razgovora o dokorskog studiju sa skupinama i akademske i neakademske zajednice, doktorski studij ocijenjen je vrlo visokom ocjenom, podržan u cijelosti zbog nacionalne važnosti te je naglašena potreba za njegovom što skorijom realizacijom.

Struktura doktorskog studija

139

*Ukratko o
strukturi
studija*

Poslijediplomski doktorski studij *Prevenzijska znanost i studij invaliditeta* programski je organiziran u dva smjera: (1) Prevencija mentalnih i ponašajnih poremećaja i promocija mentalnog zdravlja i (2) Studij invaliditeta. U odnosu na predmetne module studij je organiziran kroz tri skupine modula: granski modul prevencijska znanost (PZ), granski modul studij invaliditeta (SI) te modul metodoloških i statističkih predmeta koji su uglavnom zajednički predmeti (MSZP).

Studij traje 3 godine, a svaka studijska godina za studente nosi opterećenje od 60 ECTS-a što znači ukupno 180 ECTS-ova. Student u svakoj godini može birati predviđene aktivnosti unutar propisanog broja ECTS-a (najmanje - najviše).

Tijekom tri godine paralelno se organizira i nastava i znanstveno istraživački rad sa studentima što ukupno donosi 180 ECTS bodova.

Ovaj doktorski studij organiziran je i kao redoviti studij - *full-time* i izvanredni studij - *part-time*.

Organiziranom nastavom tijekom tri godine studija opterećenje studenata iznosi oko 1/3 radnog vremena, odnosno oko 30% ukupno angažiranog vremena ili ukupno 60 ECTS bodova.

Obveze studenata koje proizlaze iz nastavnih, znanstveno-istraživačkih te ostalih izvannastavnih obveza registriraju se kroz prikupljanje ECTS bodova. Prikupljanje bodova iz nastavnih obveza organizirano je kroz tzv. A skupinu bodova. Postoji mogućnost da se odaberu i drugi izborni kolegiji iz poslijediplomskih doktorskih studija na Sveučilištu u Zagrebu, ali i drugih sveučilišta u okviru propisanog broja ECTS bodova.

Ukupno sudjelovanje studenta tijekom tri godine studija u području znanstveno istraživačke djelatnosti nosi 120 ECTS-a. Ta aktivnost sastoji se od vođenog, samostalno vođenog do samostalnog istraživačkog rada doktorskih studenata, od postavljanja i provođenja istraživanja, publicističkih i drugih znanstveno istraživačkih aktivnosti. U tom području, u prvoj godini studija studenti će moći imati 35 ECTS-a iz vođenih praktikuma te izvannastavne aktivnosti. U drugoj godini studija studenti će moći birati do ukupno 39 ECTS-a i to iz samostalno vođenog istraživanja, samostalnog istraživanja i izvannastavnih aktivnosti. U trećoj godini studija studentima ostaje najveći broj ECTS-a iz istraživačkog rada (45). Samostalno vođeno istraživanje, samostalno istraživanje, sudjelovanje u nastavi (prikaz svog istraživanja s aspekta istraživačke teme te izvannastavne aktivnosti, sudjelovanje na znanstvenim skupovima, objavljeni radovi i slično) aktivnosti su koje će studenti moći birati.

Navedeni ECTS-ovi dobivat će se na osnovi posebno propisanih tablica vrednovanja svake pojedinačne aktivnosti.

Organizacija studija i u nastavnom i znanstveno istraživačkom dijelu postavljena je fleksibilno i treba odgovarati svakom pojedinom studentu (nastavni i istraživački mentori bit će im na raspolaganju). Prijenos kredita (ECTS bodova) moguć je unutar Sveučilišta u Zagrebu kao i ostalih sveučilišta u Hrvatskoj, ali i iz partnerskih sveučilišta u Europi, SAD-u i Kanadi: *Radboud University Nijmegen, Department of Clinical Psychology & Academic Center of Social Sciences, The Netherlands; Prevention Research Center for Mental Health Promotion & Mental Disorder Prevention, Radboud University Nijmegen, The Netherlands, University of Maastricht, Faculty of Health Sciences, Department of Health Education and Promotion, The Netherlands; Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Slovenija; Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani, Slovenija; Pennsylvania State University, College of Health and Human Development, Department of Human Development and Family Studies, Graduate Program, SAD; Prevention Research Center for the Promotion of Human Development, Pennsylvania State University, SAD; Atkinson Faculty of Liberal and Professional Studies, School of Health Policy and Management, York University, Toronto, Kanada.*

O mobilnosti studenata pregovaralo se s navedenim partnerskim sveučilištima te će ta mogućnost biti otvorena.

Organizacija studija

Program studija je kreiran tako da osposobljava znanstvenike koji će imati vodeću ulogu u unapređivanju i integraciji znanja o preventivskoj znanosti i invaliditetu iz različitih znanstvenih područja, kako na teoretskoj tako i na istraživačkoj i stručnoj/praktičnoj razini. Ovim doktorskim studijem dakle, želi se osposobiti znanstvenike koji će osim na sveučilištima, institutima, centrima, i slično, i na razinama državne i lokalnih vlasti (županijskih i lokalnih zajednica), istraživati, razvijati i implementirati specifične strategije promocije, prevencije, rehabilitacije i podrške, posebno zagovaranja prava i zadovoljavanja potreba osoba s invaliditetom utemeljenih na inkluziji, pravu građanstva, socijalnoj pravdi i međunarodnim standardima ljudskih prava.

Završetkom dokorskog studija Preventivska znanost i studij invaliditeta, tj. stjecanjem doktorata znanosti iz tog područja, studenti će biti osposobljeni (ovisno o smjeru studija) za sve kompetentnosti koje proizlaze iz navoda u svakom pojedinom kolegiju kao i samostalnom postavljanju, provođenju i evaluiranju znanstveno istraživačkih projekta. Na osnovi tih kompetencija studenti će moći i u Hrvatskoj i u inozemstvu nastaviti razvijati svoju akademsku karijeru, moći će se zapošljavati u sveučilišnim institucijama, istraživačkim centrima kao i u javnom ili privatnom sektoru.

To će im biti omogućeno kroz kompetencije za znanstveno istraživački rad posebno u području promocije mentalnog zdravlja i prevencije mentalnih i ponašajnih poremećaja i delinkvencije djece i mladih te invaliditeta u svjetlu ljudskih prava. Tijekom studija oni će postati kompetentni za prepoznavanje,

izbor i korištenje: kvantitativne i kvalitativne znanstvene metodologije, procjene potreba, posebno potreba u zajednici, akcijskih i evaluacijskih istraživanja, *cost-benefit* i *cost-effectiveness* analiza, meta analiza, epidemioloških studija, longitudinalnih istraživanja, eksperimentalnih i kvazi-eksperimentalnih istraživanja te drugih istraživačkih metoda.

141

U području preventivne znanosti po prvi puta će se «zaokružiti» znanja koja na svjetskoj razini jesu poznata za tu interdisciplinarnu znanost koje do sada nije bilo u našim poslijediplomskim studijima i čija se znanja nažalost nisu koristila u postavljanju sveobuhvatne strategije univerzalne prevencije, sveobuhvatne strategije primarne prevencije i ranih intervencija u području mentalnih i ponašajnih poremećaja djece i mladih ili sveobuhvatne strategije podrške osobama s invaliditetom. To će se očitovati u kompetencijama budućih znanstvenika koji će moći postavljati istraživanja problema i potreba djece, mladih i važnih odraslih na koje se zahtjevi za preventivnim intervencijama postavljaju, koristiti njihove rezultate, donositi prioritete, određivati i pripremati najadekvatnije i najučinkovitije strategije i programe (evaluacija, evidence-based programi/praksa) za dosizanje kvalitetnih i učinkovitih rezultata. Na taj način bit će omogućeno monitoriranje u zajednici, evaluacija intervencija i sl. Odnosno, moći će raditi po zadanim kriterijima znanosti, razvijati tu istu znanost i na osnovi toga donositi odgovarajuće smjernice koje će predlagati za korištenje kako na nacionalnoj i drugim razinama tako i u svakodnevnoj praksi.

U području doktorskog studija invaliditeta studenti, budući znanstvenici, razvit će sljedeće kompetencije: znanje i razumijevanje različitih pristupa invaliditetu, kritičko mišljenje prema postojećim modelima, poznavanje metodološkog pristupa istraživanju invaliditeta, poznavanje i primjena interdisciplinarnog pristupa, sposobnost kreiranja politike u području invaliditeta, izrade strategija, programa i provođenja inicijativa, sposobnost evaluacije programa, sposobnost praćenja (monitoring) prava osoba s invaliditetom, evaluacija programa socijalne politike u cilju prepoznavanja diskriminacije prava osoba s invaliditetom i mnoge druge.

Navedene kompetencije i pri tome praćeni ishodi studiranja doktoranda dio su praćenja kvalitete doktorskog studija unutar koje je određeno praćenje i unapređivanje kvalitete na tri razine: (1) izvedbi doktorskog programa (po svim parametrima), (2) realizaciji ciljeva doktorskog programa (*learning outcomes*), (3) evaluaciji institucijskih mehanizama unapređenja kvalitete doktorskog programa. U sve tri navedene razine uključeni su i studenti kroz evaluaciju nastavnika i procjenu svojih vlastitih postignuća (počevši od prve godine, moguće i kroz kooperativnu procjenu), procjenu ishoda u odnosu na dobivena znanja, vještine, ovladane tehnike i metode znanstveno istraživačkog rada, relevantnost vještina potrebnih za zapošljavanje u akademskim i neakademskim institucijama (a posebno i nakon zapošljavanja). Posebno će se uspostaviti i pratiti indikatori uspješnosti na razini doktorskog programa.

Financiranje doktorskog studija u trenutku njegove izrade određena je samofinanciranjem i to iz školarina studenata i pretpostavlja se da bi to bili *part-time* studenti. Za potrebe *full-time* studiranja računa se na zapošljavanje određenog broja znanstvenih novaka (2-3 u svakom smjeru). Kako se u Republici Hrvatskoj odnosno na razini Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa ili u novim načinima financiranja sveučilišta još nije pronašao adekvatan način financiranja redovitog studiranja i na poslijediplomskim doktorskim studijima to ostaje razriješiti ga na tim razinama. Mobilnost studenata još je jedan od razloga zašto za financiranje ovakvih studija treba osigurati odgovarajuća rješenja (više mogućnosti za stipendiranje, kreditiranje, grantovi - posebno inozemni i sl.).

Posebno valja naglasiti potrebu za adekvatnim financiranjem znanstveno-istraživačkih projekata koji će u svoj rad uključivati doktorande jer bez osiguranih sredstava i opreme teško je zamisliti vrhunske rezultate i očekivane ishode studiranja. Može se reći da je "prostor" financiranja doktorskog studija onaj dio na kojemu će se nastaviti raditi do nalaženja dugoročnih - odgovarajućih i kvalitetnijih rješenja. Izlaza naravno ima, a kako je ovo početak postavljanja takvih studija u Hrvatskoj očekuje se naći više mogućih rješenja.

Kao što je ranije navedeno organiziranom nastavom tijekom tri godine studija opterećenje studenata iznosi oko 1/3 radnog vremena, odnosno oko 30% ukupno angažiranog vremena ili ukupno 60 ECTS bodova. U prvoj i drugoj godini studenti imaju nešto više od 20 ECTS bodova, a u trećoj manje. U svakom smjeru situacija je nešto drugačija, ali prati istu logiku. Kako se radi o studiju koji je interdisciplinaran te kako su znanja koje će studenti dobiti prilično nova i posebno važna za odabir i postavljanje znanstveno istraživačke djelatnosti, smatra se da će to biti najbolji put za realizaciju ukupnog programa studija.

Nastavni predmeti postavljeni unutar svake godine, time i u ukupnom trogodišnjem rasporedu, slijede logiku ulaza u područje preventivne znanosti ili invaliditeta i to tako da se prati ideja po kojoj se postavljaju i strategije prevencije (Bašić, Ferić, Hosman, 2005.) odnosno politika podrške prema invalidnim osobama.

Obvezni predmeti nalaze se na svim godinama studija i ukupno ih je sedamnaest za smjer Prevencija mentalnih i ponašajnih poremećaja i promocija zdravlja, a šesnaest za smjer Studij invaliditeta. Izborne predmete je moguće birati na svim godinama studija, a očekuje se i biranje iz drugih doktorskih studija kada započne njihova realizacija. Njihov broj varira, u predloženim smjerovima, od pet do osam predmeta. Za osiguravanje kvalitete nastavnog procesa studentima su osigurani nastavni mentori.

Za podupiranje kvalitete studiranja posebno u znanstveno istraživačkom radu i izvanprogramskim aktivnostima studenata odgovorno je između ostalog i vođenje studenata počevši već od izrade vlastitog curriculuma studija do izvođenja svih oblika znanstveno-istraživačke aktivnosti. Istraživački mentor ima ulogu savjetovati studenta u procesu istraživačkog rada u cjelini te posebno u

postavljanju i pripremi izrade teza doktorata. Kako se studenti već od prve godine uključuju u znanstveno istraživački rad imaju mogućnost raditi na pripremanju ideje za izradu doktorata. Vrijeme predviđeno za izradu teza doktorata je u drugoj godini studija. Najkasnije do upisa u treću godinu studija *full-time* studenti (odnosno tijekom četvrte godine za *part-time* studente) moraju imati prijavljene, javno obranjene i prihvaćene teze doktorskog rada. Na taj način osigurava se s jedne strane da rad ima potencijal da bude doktorski rad, a s druge strane da je student spreman dovršiti rad visoko kvalitetno i u određenom roku.

Za ulazak u znanstveno istraživački rad studenti već u prvoj godini biraju raditi na najmanje dva istraživačka projekta kako bi se osigurao «prolaz» kroz više metodoloških i dugih znanja i vještina te omogućio kvalitetniji izbor teme doktorske disertacije, odnosno osiguralo dobro poznavanje znanstvenog područja iz kojeg se piše doktorat i izabire odgovarajući mentor (može već na kraju prve godine).

Izbor projekta ili njegovog dijela koji se veže uz doktorat mora biti takav da osigurava završavanje u predviđenom roku, mora osigurati najmodernija dostignuća kao i postavljanje istraživačkog problema koji će se rješavati na najprimjereniji način upotrebom suvremenih dostignuća znanosti. U odnosu na dio koji se odnosi na prevencijsku znanost i to posebno *full-time* studenti bit će uključeni u sve poslove realizacije projekata kao i redovnih aktivnosti u Centru za prevencijska istraživanja Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, što znači da će biti stalno zaposleni i vođeni onako kako su se do sada vodili znanstveni novaci. Postoji mogućnost da se u nekom dijelu studija, ukoliko se izaberu projekti vođeni od strane naših suradnika iz inozemstva određeni dio vremena provede i u tim centrima/sveučilištima na poslovima važnim za taj projekt što će ovisiti o financijskim mogućnostima (međunarodna financijska potpora). Znanstveno-istraživačka djelatnost studenata dakle odvijat će se kroz postojeće znanstveno-istraživačke projekte koji će biti podloga i za pisanje znanstvenih radova, prezentacije rezultata, sudjelovanja na znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu, postavljanje i izradu doktorata i drugo.

Studenti tijekom trajanja studija, u ovisnosti o smjeru studija, moraju položiti između 18 i 22 ispita. Ispiti su uglavnom pismeni. Kako su predviđeni i samostalni radovi, u oblicima eseja, kritičkih osvrti i pregleda literature, novih načina rješavanja nekih istraživačkih postavki, studije isplativosti ili evaluacije te pisanje radova i sl., a kako je predviđeno i puno vođenih razgovora tijekom organizirane nastave i drugih konzultacijskih aktivnosti to će rezultati na ispitima biti rezultat cjelokupnog ulaganja i studenata i nastavnika tijekom studija. Za kolegije koji će se predavati na engleskom jeziku ispiti će se na tom jeziku i polagati.

U postojećoj strukturi obaveznih i izbornih predmeta, u ovisnosti o smjeru studija, planirano je u omjeru 17:8 odnosno 14:5 predmeta u korist obveznih predmeta. Navedena raspodjela temeljena je na postavljenoj strategiji jednog i drugog

smjera studija i potrebe za predmetima na kojima se zasniva pojedino znanstveno područje. Pri tome je omogućeno biranje i izbornih i obaveznih predmeta iz drugih doktorskih studija prema planu osobnog curriculumuma studiranja svakog dokorskog studenta.

Ukupno je 40 nastavnika na cjelokupnom doktorskom studiju od toga je 10 inozemnih i 30 domaćih nastavnika. Svi oni mogu biti nastavni mentori. Istraživačkih mentora, odnosno potencijalnih mentora za izradu doktorata ima 23 od toga iz Hrvatske 13 i 10 iz inozemstva.

Mentori su u pravilu voditelji znanstveno-istraživačkih projekata ili njihovih dijelova i nema razlike jesu li to hrvatski ili strani znanstvenici. Oni su vodeći znanstvenici u svom znanstvenom području što dokazuju kvalitetom svojih publiciranih znanstvenih radova. Očekuje se i osobna zainteresiranost mentora za istraživanje na kojemu će se zasnivati doktorski rad. Zbog izrazite interdisciplinarnosti područja koja će se istraživati mogući su i sumentori u odnosu na njihove stručnosti što će osigurati veću kvalitetu i rad prema izvrsnosti. Mentor u potpunosti vodi znanstveno istraživanje dokorskog studenta, pomaže pri izradi doktorata i pri formiranju povjerenstava za obranu disertacije (predvidivo 5 članova) te drugim administrativnim poslovima.

Mentori za svakog studenta imaju posebne liste praćenja i napredovanja u planiranim poslovima te njihovoj kvaliteti u predviđenim vremenskim točkama. Studenti procjenjuju kvalitetu svog mentora. U pravilu, a s obzirom na mali broj dokorskih studenta postoji mogućnost da jedan mentor radi s jednim dokorskim studentom. Poticati će se kada je to potrebno i više mentora za jednog studenta zbog interdisciplinarnosti studija i mogućih tema dokorskih disertacija. Za sada nisu predviđeni i vanjski evaluatori doktorata, ali ukoliko se stvori takva prilika da student bude vođen na način da će se ta mogućnost pokazati kvalitetnom (iz raznih razloga) moguće ju je osigurati (pogotovo na traženje inozemnih eksperata). Na obrani doktorata sveučilište predstavlja voditelj dokorskog studija.

Studenti

Predviđeno je upisati ukupno 16 studenata, po 8 na svaki smjer. Ukupno će biti upisano 10 full-time (5 po svakom smjeru) i 6 part-time (3 po svakom smjeru) studenata. Broj studenata određen je na osnovi broja potencijalnih mentora odnosno znanstveno-istraživačkih projekata na kojima od početka studija studenti mogu biti angažirani. U studijskom smjeru –Studij invaliditeta predviđeno je imati i najmanje 2 studenta s invaliditetom kako bi se osigurali stručnjaci koji će moći zagovarati, razvijati i nadgledati ostvarenje njihovih prava.

Sustav potpore i podrške tijekom studiranja studentima je osiguran izborom nastavnog i istraživačkog mentora, izradom osobnog curriculumuma studiranja, propisanim obvezama studenta i u nastavnom i istraživačkom radu, procjenom postignuća u više vremenskih točaka te kvantitetom i kvalitetom "izlaza" tijekom studiranja. O načinu studiranja, vođenju i ostalim informacijama studenti će biti informirani kroz posebnu brošuru koju će dobiti na početku studiranja.

Mobilnost studenata biti će moguća, a ovisit će i o njihovom angažmanu i interesu.

Kao što je navedeno, ovaj doktorski studij je interdisciplinaran te je stoga bila nužna suradnja s više fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i posebno u Rijeci. Suradnja je ostvarena i s prije navedenim sveučilištima u Europi, SAD-u i Kanadi.

145

I za *full-time* i *part-time* studente organizirano studiranje traje 3 godine. Za *full-time* studente studij najdulje traje 4 godine. Tijekom četvrte godine predviđa se završavanje izrade doktorata i njegova obrana, nakon čega se smatra da je student neuspješan ako nije završio studij. U slučaju *part-time* studenata studij može trajati do pet godina. Iznimno se produžuje na 6 godina a nakon toga student će se smatrati neuspješnim.

Za sada je javnost o doktorskom studiju informirana preko web stranica Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Detaljnije informacije o doktorskom studiju izradit će se nakon što prijedlog studija prođe potrebne procedure na Sveučilištu u Zagrebu, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa odnosno Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje. Prijedlog poslijediplomskog dokorskog studija "Prevenicijska znanost i studij invaliditeta" u izvornom obliku za sada postoji samo u tiskanoj verziji.

Postupak ustroja studija i kvaliteta

Za stvaranje programa ovog dokorskog studija bitne su bile početne ideje stvaratelja programa, procjena potrebe za takvim studijem te izbor visoko kvalitetnih nastavnika i znanstvenika s drugih dokorskih programa u inozemstvu, kasnije i u zemlji. I za studij prevencije i za studij invalidnosti imali smo jasnu viziju te postojeću dugogodišnju suradnju s kolegama u inozemstvu s kojima smo iz godine u godinu bili na raznim međunarodnim skupovima, prezentirajući rezultate znanstvenih istraživanja te započeli suradnju kroz nekoliko međunarodnih i bilateralnih znanstvenih projekata.

Dosadašnja iskustva predlagača dokorskog studija garancija su da će sve potrebne pravne radnje da se studij postavi i izvodi na primjeren način (potrebne odluke, pravilnici, statut, financiranje, natječaji, priznavanje diploma i kvalifikacija i sl.) biti poduzete.

Osnovne postavke organizirane nastave i organizacija znanstveno-istraživačke djelatnosti studenata tijekom studija pa do završetka studija omogućavaju zaključak o izvedivosti i dobro postavljenim i ostvarivim zamislima. Ako postoje

neka područja u studiju koja mogu predstavljati probleme u realizaciji studija onda su ona financijske prirode i uglavnom su izvan moći organizatora studija koji će nastaviti traganje za najboljim rješenjima.

Programom Zaklade prije svega postavljen je kvalitetan okvir unutar kojeg je određen smjer programa doktorskih studija na potpuno nov i drugačiji način. Posebno unutar toga bio je "zahtjev" za povezivanjem tih studija sa studijima u inozemstvu do te mjere da je to postao imperativ. Spremnost da se «otisnemo» u svijet time je otvorila vrata već postojećim partnerstvima s drugim sveučilištima i istraživačkim centrima s kojima smo uspjeli ostvariti, mislimo, vrlo korisnu i kvalitetnu suradnju u svim onim područjima u kojima nemamo dovoljno stručnjaka (pogotovo jer se radi i o posve novim znanstvenim disciplinama ili novim suvremenijim gledanjima na istraživačke iste probleme). Upravo ta suradnja i susreti s inozemnim stručnjacima potpomognuti su sredstvima Zaklade (samo za tu djelatnost smo i imali sredstva).

Kvaliteta

Visoka kvaliteta istraživačkog rada procjenjuje se prije svega s obzirom na angažiranje istraživača koji jesu najbolji eksperti u promatranim znanstvenim disciplinama i to ne samo domaći nego i posebno inozemni eksperti. Tako u području preventivne znanosti imamo i u europskom i američkom prostoru prepoznate nastavnike i znanstvenike poput Clemensa Hosmana, Marka Greenberga i Marciu Riux. Imamo njihov pristanak ne samo da budu naši nastavnici nego i prije svega istraživači, nudeći nam i svoje znanstvene projekte te tako postaju i potencijalni istraživački mentori. Iz životopisa nastavnika i istraživača te posebno njihove bibliografije moguće je prepoznati vrhunske istraživačke rezultate potencijalnih mentora.

Posebno valja istaknuti visoku motiviranost nastavnika i njihovih institucija za sudjelovanjem u ovom doktorskom studiju. Svi nastavnici prilikom prihvaćanja suradnje izrazili su svoje pozitivno viđenje strategijske ideje na kojoj je nastao doktorski studij te su se tijekom pripremanja njihovih kolegija trudili maksimalno dosegnuti izvrsnost u ponudi sadržaja i načina izvedbe njihovih kolegija. I za mentorstva prilikom izrade doktorata i za dugoročne planove praćenja kvalitete osigurana je visoka kvaliteta.

Doprinos Zaklade

Doprinos Zaklade osim u djelomičnom financiranju projekta dokorskog studija očituje se kroz: donošenje strateških prioriteta Zaklade, pokretanju potpore za novo nastale situacije u visokom obrazovanju ili znanosti, pokretanju specifičnih programa koji će omogućiti brže postizanje međunarodne uključenosti u stvaranje doktorskih studija, ulaganje u kvalitetu, posebno organizacijom evaluacije projekta u više vremenskih točaka.

Zaključak

Od početnog postavljanja projekta doktorskog studija "Razvoj i evaluacija u zajednici utemeljene prevencije i rehabilitacije" pa do konačnog prijedloga doktorskog studija "Prevenzijska znanost i studij invaliditeta" vidljivo je razvijanje ideje od prvih zamisli do potpune postavke studija i mogućnosti njegove realizacije. Kako se radi o interdisciplinarnom studiju u potpunosti smo uspjeli ostvariti suradnju unutar više znanstvenih područja i polja od društvenih znanosti, biomedicine i zdravstva, humanističkih znanosti do razvoja novih interdisciplinarnih znanosti čijem će razvoju ovaj studij doprinijeti (posebno prevenzijskoj znanosti).

Prema snagama projekta navedenim na zadnjoj evaluaciji: interdisciplinarnost, velika mreža ustanova u suradnji, razvijena međunarodna i međuinstitucijska suradnja, vrlo dobro definirana područja i predmeti na studiju, moguće je procijeniti da su postignuti očekivani rezultati (u odnosu na postavljene ciljeve), da je projekt doktorskog studija ne samo postavljen nego su i stvoreni preduvjeti za njegovu realizaciju.

Kako suradnja više nastavnika i znanstvenika iz više sveučilišta u zemlji i inozemstvu u izvođenju ovog studija već postoji, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu će nastaviti raditi na formaliziranju suradnje putem potpisivanjem ugovora o suradnji u početku s Fakultetom, a kasnije i između Sveučilišta u Zagrebu i inozemnih sveučilišta.

Daljnje aktivnosti na projektu odnosit će se na osiguravanje sljedećih koraka u dobivanju dopusnice za realizaciju poslijediplomskog doktorskog studija (kao *graduate school*).

Sukladno započetim promjenama u visokoškolskom sustavu Republike Hrvatske i nastojanjima njegova usklađivanja sa zahtjevima Bolonjskog procesa, Upravni odbor Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske je 2004. godine pokrenuo program Potpora reformi visokog obrazovanja. Svijest o potrebi i načelima reforme visokog obrazovanja razvijena je na hrvatskim visokim učilištima pa je potrebno poduprijeti institucijske napore u reformi sustava. Prvim natječajem unutar ovog programa, "Uspostavljanje programa III. ciklusa (doktorskih studija)", osigurava se potpora institucijama koje su započele razradu modela doktorskih studija sukladno zaključcima ministarske konferencije u Berlinu i konferencije EUA (*European University Association*) u Grazu.

Ova publikacija pregled je rezultata projekata koje je Zaklada podržala navedenim programom.

www.nzz.hr

ISBN 953-95534-0-9

9 789539 553409